

Til Stortingets kommunal- og forvaltningskomite

Teknas innspill til statsbudsjettet 2027

Tekna er fagforeningen for over 122 000 naturvitere, teknologer og studenter. Våre medlemmer har høyere utdanning og representerer viktige kunnskapsmiljøer i Norge. Våre medlemmer bidrar med kunnskap, forskning og teknologi til en mer bærekraftig verden.

Skole – kap. 571, post 60 og kap. 572, post 60

Det er fallende interesse for fordypning i realfag i videregående skole. Flere fylker har et svært dårlig tilbud til de som ønsker fordypning. Realfagslærere velger andre jobber, og vi er i en svært uheldig spiral.

Kommuneøkonomien må styrkes for å følge opp Stortingets vedtak om en realfagsstrategi med vekt på praktisk og variert læring gjennom hele utdanningsløpet. Det er avgjørende at kommuner og fylkeskommuner ikke kutter i dette i påvente av realfagsstrategien.

Tekna ber Stortinget be regjeringen sørge for at fylkeskommuner og kommuner er i stand til å følge opp regjeringens og Stortingets ambisjoner om rekruttering til realfag gjennom tilrettelegging for praktisk undervisning, bruk av YSK-ordningen, opprettholdelse av forskerlinjer m.m.

Tekna registrerer at lånerammen for ordningen med rentefritak for lån til investering i utstyr, inventar og læringsarenaer for en mer praktisk skole økes. Mange kommuner har for dårlig økonomi til å ta opp lån for investeringer som ikke er lovpålagte. Ordningen vil i liten grad bedre situasjonen i kommuner som nå må kutte for å komme i balanse.

Tekna ber Stortinget be regjeringen redegjøre for hvor mange og hvilke kommuner som har benyttet seg av låneordningen, størrelsen på lånene og formålet med lånene, for å kunne vurdere om dette er en ordning det er grunnlag for å øke og/eller videreføre.

Fysiske lærebøker er viktig gjennom hele utdanningsløpet, og bidrar til læreres metodefrihet. Tilskuddordningen til skolebibliotek og bøker (kap. 226, post 60) gjelder for 1.-10. trinn som et tiltak for å få opp andelen bøker i grunnskolen. Tekna vil understreke at fysiske lærebøker også er viktig i videregående opplæring.

Tekna ber Stortinget sikre at også elever i videregående opplæring får tilgang på fysiske lærebøker.

Sikring mot flom og skred - kap. 553 og kap. 1820 (NVE)

Lokalsamfunn, veier og infrastruktur utsettes for stadig større skader på grunn av ekstremvær, og behovet for forebygging og sikring øker. Erfaringene fra ekstremværene Hans og Amy viser at steder der forebyggende tiltak er utført unngikk skader.

Regjeringen senker tilskuddene til flom- og skredtiltak for neste år med 20 millioner til 726 millioner kroner. Gjerdrumutvalget anbefalte i 2022 at det årlige tilskuddet til forebygging og sikringstiltak burde ligge på 1,5 milliarder kroner. Menon og NGI anbefalte i sin rapport fra 2024 at årlige bevilgninger økes fra om lag en halv milliard årlig til 3 til 6 milliarder årlig. Økningen anbefales å fases inn over 3 til 5 år.

Tekna ber Stortinget reversere regjeringens kutt til flom og skred og øke bevilgningene til sikringstiltak mot flom og skred med 100 millioner kroner ut over regjeringens forslag.

Styrket finansiering av avløpssektoren og statlige bidrag til nitrogenrensing i Oslofjorden - kap. 500 og 1420

Stortinget har redusert momsen på avløpsgebyret, forlenget avskrivningstiden på investeringer og tydeliggjort at rensekrav må følges opp. Disse tiltakene bidrar imidlertid ikke direkte til finansieringen av nye kostbare renseanlegg. Tekna mener staten må bidra med tilskudd til finansieringen for å utløse flere oppgraderingsprosjekter i kommunene. Statlige tilskudd bør fortrinnsvis gis til prosjekter hvor kommunene samarbeider, der rensegraden er høy og hvor det kan bygges fagmiljøer som tiltrekker seg nødvendig kompetanse.

Selvkostprinsippet må ikke hindre at staten samtidig bidrar økonomisk når staten kommer med nye rensekrav. Vi ser at mange kommuner nøler med å sende regningen videre direkte til innbyggerne og nødvendige prosjekter utsettes.

Avløpsgebyret har økt kraftig i mange kommuner. De neste fire årene anslås det en ytterligere økning i vann- og avløpsgebyr på 24 prosent, ifølge undersøkelser fra Samfunnsøkonomisk analyse og Huseierne. Videre framskrivninger viser det vil dobles de neste 20 årene.

En undersøkelse blant Teknas medlemmer i kommunene viser at vann- og avløpsområdet er det området hvor det er vanskeligst å rekruttere kvalifiserte fagpersoner, og hvor viktige oppgaver blir stående ugjort.

Tekna ber Stortinget be regjeringen vurdere ulike ordninger for statlige bidrag til oppgraderinger og investeringer i vann og avløpssektoren. Rentekompensasjon eller lån som ettergis ved innfrielse av miljøkriterier bør inngå i vurderingen

Oslofjorden er under sterkt press og det kreves bedre rensing av avløpsvann nå. Det er skuffende at regjeringen ikke foreslår betydelige statlige tilskudd til avløpsinvesteringer eller rensing. Manglende oppfølging av eksisterende renskrav og nye krav fra EU betyr at kommunene må investere flere hundre milliarder kroner.

Tekna mener at staten må bidra til å samordne kommunenes arbeid for å oppnå den høyeste rensgraden for nitrogen og fosfor, og sikre en mer effektiv forvaltning av avløpsinfrastrukturen. En regionalisert vann- og avløpsforvaltning med statlig medvirkning i form av tilskudd for økt rensgrad bør vurderes.

Tekna ber Stortinget følge opp vedtaket fra juni 2025 om en plan for nitrogenutslipp fra Oslofjorden. Planen må omfatte en samlet løsning for alle kommunene rundt fjorden, med mål om høyest mulig rensgrad. Konseptutredningen fra VEAS om samarbeid mellom 14 kommuner bør sammen med andre aktuelle planer for renseanlegg legges til grunn.

Tekna ber Stortinget be regjeringen fremme forslag til finansiering der staten bidrar med en andel av investeringene i nye, moderne renseanlegg for nitrogen og fosfor. Da nitrogenrensing kom på plass for kommunene i indre Oslofjord på 1980- og 90-tallet var statens andel 35 prosent.

Økte bevilgninger til Datatilsynet – kap. 1545, post 01 (Datatilsynet)

Regjeringen foreslår å øke Datatilsynets bevilgning med 2,2 prosent i 2027. Med en forventet prisvekst på 2,7 prosent innebærer dette en realnedgang i bevilgningen. Dette skjer på samme tid som at Datatilsynet rapporterer om en nær dobling i antall klagesaker og 74 prosent flere vedtak og pålegg. Tilsynet har selv påpekt at den økende saksmengden går på bekostning av arbeidet med tilsyn og veiledning.

Kunstig intelligens tas i bruk i stadig større deler av samfunnet og arbeidslivet, og gjør det mulig å samle inn, sammenstille og analysere personopplysninger i et helt annet omfang enn tidligere. Dette øker behovet for tilsyn og kontroll, samtidig som Datatilsynet har manglende kapasitet.

Tekna ber Stortinget øke bevilgningen til Datatilsynet utover regjeringens forslag, slik at tilsynet får kapasitet til å håndtere den økende saksmengden uten å måtte nedprioritere tilsyn og veiledning.

Reduser offentlig sektors digitale leverandøravhengighet - kap. 1541, post 22

Tekna støtter regjeringens satsing på samordnede offentlige innkjøp, men mener innkjøpsmakten også må brukes til å redusere offentlig sektors avhengighet av de store amerikanske teknologiselskapene.

Lavere lisenspriser i dag kan bli dyrt på sikt dersom offentlig sektor låses til leverandører som senere kan øke prisene. Regjeringen bør derfor bruke mulighetsrommet til å investere i norske og europeiske alternativer. Slike investeringer kan innebære høyere kostnader på kort sikt, men vil kunne redusere lisensutgifter, styrke konkurransen og gi offentlig sektor større digitalt handlingsrom over tid. Det vil også styrke vår digitale sikkerhet og beredskap.

Tekna ber Stortinget pålegge regjeringen å bruke satsingen på samordnede offentlige innkjøp til å redusere digital leverandøravhengighet, og sikre at det settes av midler til utvikling og bruk av norske og europeiske teknologiløsninger.